

เป้าหมายที่
12

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผน การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

SDG 12: Ensure sustainable consumption and production patterns

การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนมีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ตระหนักถึงต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและบริการของบริษัท องค์กร ตลอดจนกรอบคิดและพฤติกรรมของประชาชน ให้มีความสอดคล้องกับความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ผ่านการดำเนินงานอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงระดับปฏิบัติอย่างครอบคลุมและเป็นรูปธรรม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย

ประเทศไทยได้จัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 – 2580 (ฉบับปรับปรุง) เพื่อวางกรอบการดำเนินงานเพื่อปรับเปลี่ยนสังคมไทยสู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงค่าและสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาเพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ในขณะที่ภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนมากขึ้น โดยในปี 2563 ร้อยละ 20.14 ของ บริษัทจดทะเบียนไทย ได้จัดทำรายงานความยั่งยืนตามความสมัครใจ และเปิดเผยข้อมูลในมิติสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวที่มีกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยระหว่างปี 2554 - 2563 มีโรงงาน/สถานประกอบการได้รับใบรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว รวม 40,799 ใบรับรองและตั้งเป้าหมายให้โรงงานอุตสาหกรรมภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงอุตสาหกรรมที่มีอยู่กว่า 71,130 โรงทั่วประเทศพัฒนาสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวภายในปี 2568 นอกจากนี้ภาคพลังงานได้ลดการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลลงอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการใช้พลังงานหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นจากสัดส่วนกำลังผลิตติดตั้งของการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนต่อหัวประชากรที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 136.90 วัตต์ต่อคนในปี 2559 เป็น 163.82 วัตต์ต่อคนในปี 2561 อีกทั้งยังเร่งส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเตรียมการจัดทำ

บัญชีต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (System of Environmental-Economic Accounting: SEEA) ร่วมกับบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีความท้าทายสำคัญด้านการสูญเสียและขยะอาหาร โดยคาดการณ์ว่าประเทศไทยมีปริมาณขยะอาหารประมาณ 78.69 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศรายได้ปานกลางระดับสูง และยังคงขาดการติดตามและจัดเก็บข้อมูลด้านการสูญเสียและขยะอาหารอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ทุกภาคส่วนควรเร่งดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการขยะและของเสียอันตราย เนื่องจากมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่สัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดถูกต้องมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 35.37 ในปี 2559 เป็นร้อยละ 34.17 ในปี 2562 เช่นเดียวกันกับการจัดการของเสียติดเชื้อจากชุมชนซึ่งในปี 2562 ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียงร้อยละ 16.13

การดำเนินการที่ผ่านมา

ในภาคอุตสาหกรรมและการกำจัดขยะ ได้มีการส่งเสริมเครือข่ายอุตสาหกรรมสีเขียวควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกิจการโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชน อาทิ การยกระดับและพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะพลาสติก ระยะที่ 1 (พ.ศ.2561-2565) และการจัดทำฐานข้อมูลปริมาณกากอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นของเสียอันตราย ในภาคเกษตรและอาหาร ได้ดำเนินการจัดทำแผนที่นำทางการจัดการขยะ

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

อาหารของประเทศไทย และเตรียมการจัดทำดัชนีความสูญเสียอาหารระดับชาติ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายในการลดปริมาณการสูญเสียผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหารตลอดห่วงโซ่คุณค่า ส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร และการใช้ทรัพยากรในระบบการผลิตอาหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในภาคการศึกษา และการสร้างความตระหนักรู้ ได้มีการจัดการศึกษาด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและหน้าที่พลเมืองในสถานศึกษา และดำเนินโครงการทำความดีด้วยหัวใจลดภัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้จัดฝึกอบรมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ ในภาคพลังงาน ได้ส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหมุนเวียน และรับซื้อไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนจากผู้ผลิตไฟฟ้ารายเล็กในโครงการพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ ชีวมวลขยะ และก๊าซชีวภาพ ตลอดจนส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศให้เพิ่มสูงขึ้น ผ่านการสนับสนุนการวิจัยการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ในภาคการท่องเที่ยว ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและให้ชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งมีการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำผลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของประเทศไทยและพัฒนาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

ความท้าทาย

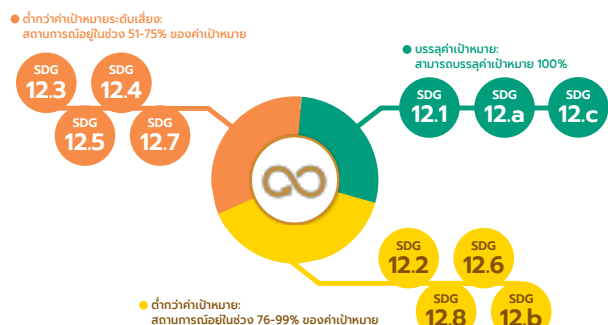
ความท้าทายหลักประกอบด้วย (1) การขับเคลื่อนการนำแนวคิดการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจชีวภาพเศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy) ไปสู่การปฏิบัติยังไม่เป็นที่แพร่หลาย เนื่องจากต้นทุนที่สูง ประกอบกับมาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายที่ยังไม่สามารถกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเปลี่ยนระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (2) การบริหารจัดการขยะและของเสียโดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นยังมีศักยภาพไม่เพียงพอในการจัดการให้ถูกต้องและเป็นไปตามมาตรฐานสากล รวมทั้งมีการปล่อยของเสียที่ยังไม่ได้รับการบำบัดเพิ่มสูงขึ้น (3) กฎระเบียบ

การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวซึ่งไม่เอื้อให้พิจารณาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากราคาสินค้าที่ค่อนข้างสูงจากวัตถุดิบที่มีความจำเพาะเจาะจง และ (4) ขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนที่ยังไม่สมบูรณ์ อาทิ ดัชนีการสูญเสียและขยะอาหาร ทำให้ไม่สามารถประเมินสถานการณ์และความก้าวหน้าของการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ควรให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดรูปแบบการผลิตและบริการที่ยั่งยืนสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ด้วยการสนับสนุนทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต เพื่อให้เกิดระบบ Remanufacturing ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน การให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษี การแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติอันเป็นเลิศจากผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่การผลิตให้กับธุรกิจขนาดกลางและรายย่อย รวมทั้งการปรับปรุงระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่ทำให้การดำเนินงานง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังควรเร่งรัดการจัดทำฐานข้อมูลด้านขยะและของเสียของประเทศให้สมบูรณ์ และเน้นการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการบริหารจัดการของเสียควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบจัดการของเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษในภาคอุตสาหกรรม เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนทั้งด้านการผลิตและการใช้ไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง โดยพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าสมาร์ตกริดและพัฒนาระบบกักเก็บพลังงานที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

ผลการประเมินสถานะของ SDG 12

กรณีศึกษา

Chula Zero Waste

Chula Zero Waste หรือโครงการพัฒนาต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายอย่างยั่งยืนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม สำนักบริหารระบบกายภาพ และเครือข่ายคณาจารย์และนิสิต เพื่อพัฒนาระบบการจัดการขยะอย่างครบวงจร โดยเริ่มตั้งแต่การบรรจุหลักสูตรการคัดแยกและจัดการขยะในระบบการศึกษา กิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ และการปฏิบัติจริงทั้งในบริเวณมหาวิทยาลัย และพื้นที่ภาคีเครือข่าย บนพื้นฐานหลักการ 3Rs เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นรูปธรรม โครงการ Chula Zero Waste ได้จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยและขยะอันตรายอย่างยั่งยืนในจุฬาลงกรณ์ฯ (พ.ศ. 2560 - 2564) ซึ่งประกอบไปด้วย 6 แผนงาน ได้แก่ (1) การพัฒนากลไกการทำงาน และจัดทำข้อมูลพื้นฐาน (2) การลดการเกิดขยะ ณ แหล่งกำเนิด โดยผลักดันให้ลดการใช้ถุงพลาสติก ส่งเสริมการใช้แก้วน้ำ และขวดน้ำส่วนตัวเพื่อลดขยะพลาสติก (3) การพัฒนาและปรับปรุงระบบการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด (4) การปรับปรุงระบบเก็บรวบรวมขยะ

ภายในมหาวิทยาลัย (5) การปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการจัดการขยะอินทรีย์ โดยยกระดับระบบการเก็บรวบรวมขยะเศษอาหารเพื่อส่งเข้าระบบการผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) และ (6) การพัฒนาเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนผ่านการจัดทำเนื้อหาการสอนด้านการจัดการขยะอย่างยั่งยืนสำหรับเด็กและเยาวชนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2562 พบว่า มหาวิทยาลัยสามารถลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติกชนิดหูหิ้วลดลงร้อยละ 80 ในทุกร้านค้า เลิกใช้แก้วพลาสติกในโรงอาหาร โดยเปลี่ยนเป็นแก้วที่ใช้ซ้ำได้ หรือแก้วกระดาษเคลือบพลาสติกชีวภาพ ลดปริมาณการใช้หลอดพลาสติก ซ้อน-ล้อมพลาสติก ลดร้อยละ 20 ผ่านมาตรการ “ขอก่อนค่อยให้” และลด-งด แจกเอกสารในการประชุมและการจัดงานพิเศษต่าง ๆ ด้วย ตลอดจนกระตุ้นและผลักดันให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการลดและแยกขยะของคณะต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ที่มา: โครงการ Chula Zero Waste และ salika.com

ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ โดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา

การยกระดับสังคมไทยสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตและการบริโภค ควบคู่ไปกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากร จำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้การขับเคลื่อนและส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครอบคลุมทุกภาคส่วนและทุกระดับในสังคม ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำแผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2580 (ฉบับปรับปรุง) ที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน (The 10 Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production Patterns: 10YFP) ที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติร่วมกันรับรองไว้

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2580 (ฉบับปรับปรุง) ได้วางกรอบการดำเนินงานของประเทศไทยในระยะยาวที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนสังคมไทยสู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนมีความสอดคล้องกับกรอบ 10YFP ของสหประชาชาติ โดยแผนขับเคลื่อนฯ ให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรม การผลิตผ่านการผนวกเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้าสู่กระบวนการผลิต การใช้วัสดุ พลังงานและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า การรับรองอุตสาหกรรมสีเขียวและการบริหารจัดการกากอุตสาหกรรมแบบครบวงจรการส่งเสริมภาคเกษตรกรรมและอาหาร โดยเน้นการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การป้องกันการปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพโดยแผนขับเคลื่อนฯ ยังเน้นให้มีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและดำเนินการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการขับเคลื่อนเมืองที่ยั่งยืนด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและอยู่บนความสมดุล ลดการปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม จัดให้มีการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะสีเขียวที่ปลอดภัย ครอบคลุม และเข้าถึงได้ โดยถ้วนหน้า ตลอดจนพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร

การศึกษาให้ครอบคลุมเรื่องการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมถึงส่งเสริมการยกระดับธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกภาคส่วน

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับสหภาพยุโรปดำเนินโครงการ Towards SDG12-SCP Patterns through the Implementation of 10-Year Framework of Programmes (10YFP) in Thailand ซึ่งเป็นความร่วมมือทางวิชาการเพื่อจัดทำร่างแผนปฏิบัติการว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทยระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561- 2565) ที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยอ้างอิงข้อมูลเป้าหมายตัวชี้วัด วิธีตรวจติดตามและประเมินผลภายใต้แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560 - 2580 เพื่อพัฒนากลไกการดำเนินงานและความร่วมมือที่ให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภค

ดำเนินการให้เป็นผลตามกรอบการดำเนินงานระยะ 10 ปี ว่าด้วยแบบแผนการผลิต
และการบริโภคที่ยั่งยืน ทุกประเทศนำไปปฏิบัติโดยประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำ
โดยคำนึงถึงการพัฒนาและขีดความสามารถของประเทศกำลังพัฒนา

นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินโครงการด้านการผลิต
และการบริโภคที่ยั่งยืนที่มีความสำคัญในระดับชาติ
 อาทิ โครงการพัฒนาศักยภาพองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการตามแผนขับเคลื่อนฯ
โครงการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในการนำ
หลักการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์มาใช้กับ
วัสดุก่อสร้างเพื่อการเลือกใช้ในที่ก่อสร้าง และ
โครงการวิจัยและพัฒนาปริมาณเชื้อเพลิง ชีวมวล
จากของเสียและของเหลือใช้จากภาคเกษตร

ความท้าทาย

ประเทศไทยยังมีรูปแบบการผลิตและบริโภคที่มีการใช้
ทรัพยากรและปล่อยมลพิษและของเสียเกินกว่าศักยภาพ
ในการรองรับของระบบนิเวศ อาทิ ภาคเกษตรที่เน้น
การเพาะปลูกพืชเชิงเดี่ยว ภาคอุตสาหกรรมที่เน้น
การลดต้นทุนการผลิตเพื่อการแข่งขันและการส่งออก
นำไปสู่การลดศักยภาพของกระบวนการผลิตที่คำนึง
ถึงสิ่งแวดล้อม อีกทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคยังขาด
ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์
ที่ย่อยสลายได้ยาก และการไม่คัดแยกประเภทของขยะ
ก่อนทิ้ง นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดด้านการบังคับใช้
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากยังคงพบการลักลอบ
การทิ้งกากอุตสาหกรรมที่ยังไม่ได้รับการบำบัดลงสู่
แหล่งน้ำสาธารณะ รวมทั้งการดำเนินธุรกิจที่สร้างมลพิษ
ต่อชุมชนรอบข้าง ประกอบกับข้อจำกัดของการสร้าง
ระบบฐานข้อมูลที่ครอบคลุมและบูรณาการ เช่น ดัชนี
การสูญเสียอาหาร และการพัฒนาเครื่องมือทางการบัญชี
ของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ส่งผลให้การประเมิน
ความก้าวหน้าของนโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้อง
มีความท้าทาย

ข้อเสนอแนะ

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคสู่
ความยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุก
ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันให้เกิดการปรับเปลี่ยน
กระบวนการผลิตและบริการที่คำนึงถึงความเป็นมิตร
ต่อสิ่งแวดล้อมตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงปรับ
พฤติกรรมผู้บริโภคให้มีความพอดีและพอประมาณ
ผ่านกลไกทางการศึกษาและการสร้างความตระหนัก
อย่างต่อเนื่อง การบังคับใช้กฎหมายและกลไกเชิง
มาตรการสำหรับการลดของเสียที่มีมลพิษ มลภาวะ
ทางอากาศ และการเพิ่มอัตราการนำกลับมาใช้ใหม่
การปรับปรุงกฎระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวให้มี
ความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับงบประมาณ รวมทั้ง
การปรับปรุงระบบการเก็บข้อมูลและการบูรณาการ
ระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำนโยบาย
การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนมีความจำเพาะและตั้งอยู่
บนหลักฐานเชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้น

บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573

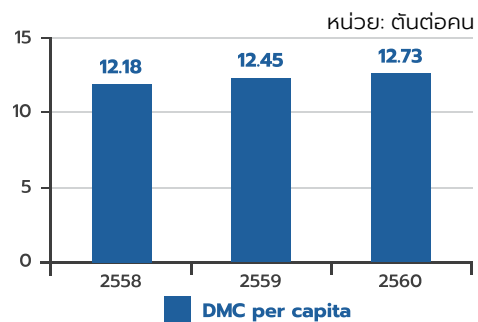
การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มมากขึ้น ทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ ซึ่งในระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล สอดคล้องกับแนวทางของการส่งเสริมให้มีการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกคนบนหลักของการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนโดยลดความเข้มการใช้วัสดุ และการใช้พลังงานของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และลดการปล่อยมลพิษและของเสียในกระบวนการสกัดทรัพยากร การผลิต การบริโภค และการกำจัด ซึ่งสามารถพิจารณาความก้าวหน้าของการดำเนินการจากค่าร่องรอยการใช้วัตถุดิบ (Material Footprint: MF) และการใช้วัตถุดิบในประเทศ (Domestic Material Consumption: DMC) ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

เมื่อพิจารณาค่าการใช้วัตถุดิบในประเทศ (DMC) ต่อประชากร พบว่าค่า DMC ต่อประชากรของประเทศไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นจาก 12.18 ตันต่อคน ในปี 2558 เป็น 12.73 ตันต่อคนในปี 2560 ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนมากจะมีแนวโน้มค่า DMC ต่อประชากรลดลง อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาค่าร่องรอยการใช้วัตถุดิบ (MF) ที่สะท้อนประสิทธิภาพด้านการผลิตร่วมด้วย ซึ่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการจัดทำข้อมูลตัวชี้วัด MF และ DMC เพื่อให้สามารถสะท้อนสถานการณ์ด้านการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทยได้ดียิ่งขึ้น

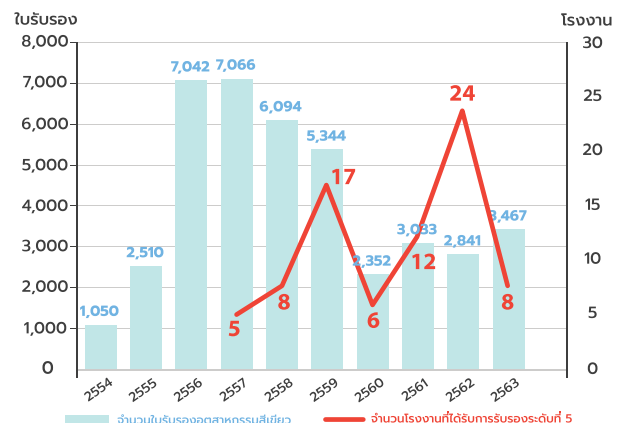
นอกจากนี้ ภาครัฐได้สนับสนุนให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวที่มีกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อมีการประกอบกิจการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมลดห่วงโซ่อุปทาน โดยระหว่างปีงบประมาณ 2554 – 2563 มีจำนวนโรงงาน/สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งได้รับใบรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว 40,799 ใบรับรอง¹ โดยสถานประกอบการได้ขยายขอบเขตของการเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวจากภายในองค์กรไปสู่ภายนอกตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งสนับสนุนให้คู่ค้าและพันธมิตรเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวด้วย ทั้งนี้ กรมโรงงานอุตสาหกรรมมีเป้าหมายที่จะผลักดันให้โรงงาน

การใช้วัตถุดิบในประเทศต่อประชากร

ที่มา: United Nations Global SDG Database

การรับรองอุตสาหกรรมสีเขียว ปี 2554 - 2563

ที่มา: กระทรวงอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในกำกับที่มีอยู่กว่า 71,130 โรงทั่วประเทศ พัฒนาสู่การเป็นอุตสาหกรรมสีเขียวภายในปี 2568

¹ แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามระดับของการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียว ดังนี้ ระดับที่ 1 ความมุ่งมั่นสีเขียว (Green Commitment) ระดับที่ 2 ปฏิบัติการสีเขียว (Green Activity) ระดับที่ 3 ระบบสีเขียว (Green System) ระดับที่ 4 วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) และระดับที่ 5 เครือข่ายสีเขียว (Green Network)

บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี 2573

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมสู่ความยั่งยืนควบคู่ไปกับการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมกับชุมชน อาทิ โครงการโรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว และโครงการยกระดับและพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ 7 จังหวัด (พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น ราชบุรี สุราษฎร์ธานี และสงขลา) รวมถึงการผลักดันให้โรงงานอุตสาหกรรมลดความเข้มข้นของการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตด้วยการนำเทคโนโลยีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมไปประยุกต์ใช้ อาทิ โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมด้วยระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม และโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดสำหรับอุตสาหกรรมรายสาขา

ในด้านการเกษตร ได้มีการดำเนินการเพื่อบรรเทาปัญหาการสูญเสียและขยะอาหาร อาทิ การเตรียมการจัดทำแผนที่นำทางการจัดการขยะอาหารของประเทศไทยการเตรียมการจัดทำดัชนีความสูญเสียอาหารระดับชาติ (National Food Loss Index) เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการลดปริมาณการสูญเสียผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหารตลอดห่วงโซ่คุณค่า ส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและทำให้การใช้ทรัพยากรในระบบการผลิตอาหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความท้าทาย

การสร้างความยั่งยืนของภาคอุตสาหกรรมให้ควบคู่ไปกับการยกระดับความสามารถในการแข่งขันยังเผชิญกับข้อจำกัดในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ อาทิ ความช่วยเหลือและมาตรการจูงใจที่อาจยังไม่เพียงพอที่จะช่วยเร่งรัดให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาระบบอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประสิทธิภาพเชิงเศรษฐกิจ (eco-efficiency) หรือโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Economy) รวมทั้งความท้าทายในการบูรณาการความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมไม่สามารถก้าวไปสู่ระบบการผลิตที่ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและปล่อยคาร์บอนต่ำได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกภาคส่วนควรร่วมกันบูรณาการในการวางแผนการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการ ในการประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจ BCG ให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ อีกทั้งยังสามารถปรับปรุงมาตรการที่สนับสนุนส่งเสริมและจูงใจให้ผู้ประกอบการปรับโมเดลธุรกิจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตควบคู่ไปกับการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม อาทิ มาตรการทางภาษีที่เอื้อต่อการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่ในการผลิต รวมถึงการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติอันเป็นเลิศจากผู้ประกอบการตัวอย่างตลอดห่วงโซ่การผลิตเพื่อกระตุ้นให้เกิดการขยายเครือข่ายโรงงานสีเขียวอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการขยายจำนวนและสานต่อผลลัพธ์ของโครงการนำร่องที่เกี่ยวกับการผลิตที่ยั่งยืนให้ครอบคลุมในระดับพื้นที่มากยิ่งขึ้น

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

ลดขยะอาหารของโลกในระดับค้าปลีกและผู้บริโภคลงครึ่งหนึ่ง และลดการสูญเสียอาหารตลอดกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี 2573

ปัญหาการสูญเสียอาหารและขยะอาหาร¹สะท้อนให้เห็นถึงแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน มีประสิทธิภาพต่ำ รวมทั้งก่อให้เกิดต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมที่สูงและเกิดผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน โดยขยะอาหารก่อให้เกิดก๊าซมีเทนซึ่งเป็นหนึ่งในก๊าซเรือนกระจกประมาณร้อยละ 8 ของก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดที่ปล่อยสู่ชั้นบรรยากาศ และจะตกค้างอยู่ในชั้นบรรยากาศโลกนานถึง 10 ปีก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) ประเมินว่ามีการสูญเสียอาหารของโลกตลอดห่วงโซ่อุปทานอยู่ที่ร้อยละ 13.8 ในปี 2559 ขณะที่โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) คาดการณ์ว่าในปี 2562 ร้อยละ 17 ของผลผลิตอาหารโลกกลายเป็นขยะอาหารหรือคิดเป็น 931 ล้านตัน ซึ่งร้อยละ 61 มาจากครัวเรือน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย การดำเนินการที่ผ่านมา

รายงานดัชนีขยะอาหาร (Food Waste Index Report) ในปี 2564 ของ UNEP คาดการณ์ว่าประเทศไทยมีปริมาณขยะอาหารจากครัวเรือน 5.48 ล้านตันต่อปี หรือ 78.69 กิโลกรัมต่อคนต่อปี ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศรายได้ปานกลางระดับสูงที่อยู่ในระดับ 76 กิโลกรัมต่อคนต่อปี อย่างไรก็ตาม การที่ประเทศไทยยังขาดการจัดเก็บข้อมูลอาหารส่วนเกินและขยะอาหารอย่างเป็นระบบ ทำให้การประมาณการดังกล่าวอาจไม่สะท้อนสถานการณ์ได้แม่นยำนัก ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ระหว่างดำเนินการจัดจากระบบฐานข้อมูลปริมาณการสูญเสียอาหารในห่วงโซ่อุปทาน และฐานข้อมูลขยะอาหาร เพื่อใช้สนับสนุนการกำหนดนโยบายและมาตรการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมได้ร่วมดำเนินการเพื่อลดปริมาณขยะอาหารและนำอาหารส่วนเกินที่ยังมีคุณภาพดีไปบริจาค อาทิ กลุ่ม มูลนิธิรักษอาหาร (Scholars of Sustenance Thailand: SOS Thailand) ซึ่งรับบริจาคอาหารส่วนเกินที่เหลือจากการบริโภคจากโรงแรม ภัตตาคาร เพื่อส่งต่อไปยังผู้ที่ต้องการแต่ไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้ นอกจากนี้ บมจ. การบินไทยร่วมกับ สวทช. ดำเนินโครงการ Food Waste Management ซึ่งทำให้การบินไทยลดการสูญเสียวัตถุดิบจากการผลิตอาหารถึง 400 กิโลกรัมต่อวันหรือคิดเป็นเงินประมาณ 20 ล้านบาทต่อปี โดยแนวทางการดำเนินงานเน้นการทวนสอบเพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบการผลิตอาหารและการบริการทั้งระบบ ตั้งแต่การจัดซื้อวัตถุดิบ จนถึงการบริหารจัดการขยะบนเที่ยวบิน

ดัชนีขยะอาหาร (Food Waste Index Report) ในปี 2564

แหล่งที่มาของขยะอาหาร	ปริมาณขยะอาหาร (ตัน/ปี)	ปริมาณขยะอาหารต่อคน (กิโลกรัม/คน/ปี)
ครัวเรือน	5.48	78.69
ร้านอาหาร/โรงแรม	1.93	27.65
ร้านค้าปลีก	1.09	15.64

ที่มา: Food Waste Index Report 2021, UNEP

ภาครัฐได้ดำเนินการจัดตั้งคณะอนุกรรมการด้านการลดการสูญเสียอาหาร โดยในคราวประชุมครั้งที่ 1/2562 เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2562 ได้มีมติคัดเลือกชนิดของสินค้าเกษตรนำมาศึกษาการสูญเสียอาหาร ได้แก่ (1) กลุ่มพืชพืชและถั่ว คือ ข้าว ถั่วเขียว (2) กลุ่มผลไม้และผัก คือ กล้วย ลำไย มะเขือเทศ กะหล่ำปลี ข้าวโพด ฟักอ่อน พริก (3) กลุ่มพืชหัวและน้ำมัน คือ มันสำปะหลังปาล์มน้ำมัน (4) กลุ่ม

¹ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาตินิยามการสูญเสียอาหาร (food loss) ว่าหมายถึง การลดลงของอาหารทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณตลอดห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่การเก็บเกี่ยว การขนส่ง การเก็บรักษาผลผลิตและการแปรรูป ก่อนถึงระดับการค้าปลีก โดยอาหารที่สูญเสียนั้นไม่ได้กลับเข้าสู่กระบวนการผลิตอื่น ๆ ในขณะที่นิยามขยะอาหาร (food waste) ว่าเป็นการสูญเสียอาหารในตอนปลายห่วงโซ่อุปทานในขั้นตอนการค้าปลีกและการบริโภค

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

12

SDG
12.3

ลดขยะอาหารของโลกในระดับค้าปลีกและผู้บริโภคลงครึ่งหนึ่ง และลดการสูญเสียอาหารตลอดกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว ภายในปี 2573

ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ คือ นม และ (5) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากสัตว์น้ำ คือ ปลา นิล กุ้งขาว

นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษยังได้ดำเนินศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะอาหารของประเทศไทย เพื่อรวบรวมข้อมูลขยะอาหารที่เกิดขึ้นตั้งแต่ผู้จำหน่าย ผู้ประกอบอาหารและผู้บริโภคเพื่อสนับสนุนการลดขยะอาหารและการขับเคลื่อนด้านความมั่นคงตลอดห่วงโซ่ตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการอาหารของประเทศไทย พ.ศ. 2561–2580

ความท้าทาย

ประเทศไทยประสบกับข้อจำกัดในการจัดการขยะอาหารที่มีประสิทธิภาพในประเด็นต่าง ๆ อาทิ การผูกขาดของบริษัทเอกชนที่ให้บริการจัดเก็บและการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยในปัจจุบันมีเพียงไม่กี่กลุ่มที่มีระบบในการขนส่งอาหารตามมาตรฐานสุขอนามัยเพื่อนำไปบริจาค นอกจากนี้ พฤติกรรมของประชาชนที่ไม่มีการคัดแยกประเภทขยะ การขาดการคัดแยกขยะของหน่วยจัดเก็บขยะและความไม่พร้อมของฐานข้อมูลการจัดการขยะอาหารยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญ รวมทั้งผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้ปริมาณขยะเศษอาหารหรือขยะเปียกที่ถูกทิ้งปะปนกับขยะทั่วไปมีปริมาณเพิ่มขึ้น ทั้งขยะเศษอาหาร เติลเวอรี่และขยะจากอาหารที่ปรุงในสถานที่พักอาศัย

ข้อเสนอแนะ

ควรดำเนินการร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำฐานข้อมูลขนาดใหญ่ในด้านปริมาณขยะอาหาร ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบและดำเนินมาตรการบริหารจัดการขยะอาหารได้อย่างยั่งยืน รวมถึงควรส่งเสริมการนำอาหารไปบริจาค ผ่านการตรากฎหมายที่เอื้อให้องค์กรกลางสามารถกระจายอาหารเพื่อการบริจาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนกำหนดมาตรฐานการถนอมอาหารและการขนส่งอาหารที่บริจาค และกำหนดแนวทางส่งเสริมให้มีการนำขยะอาหารไปแปรรูป อาทิ การสนับสนุนให้แยกจัดเก็บขยะอินทรีย์ออกจากขยะทั่วไป การปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะในทุกพื้นที่ และมีศูนย์แปรรูปขยะอาหารในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมหรือครัวเรือนสามารถนำขยะอาหารมาแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์อื่นได้

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

SDG
12.4

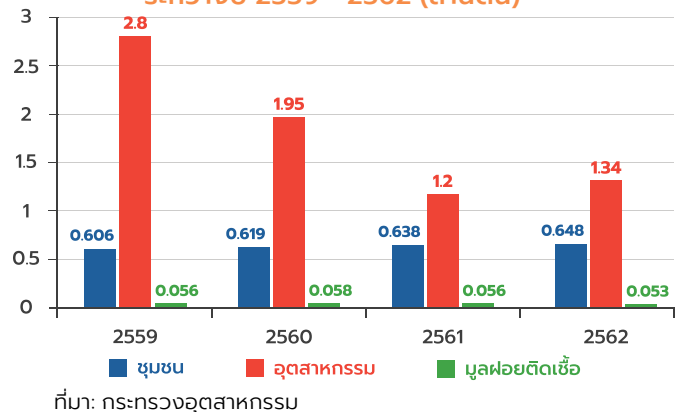
บรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น ด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงร่วมกัน และลดการปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมภายในปี 2563

ประเทศไทยได้ร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาด้านการจัดการสารเคมีและของเสียหลายฉบับ และได้ดำเนินการตามพันธกรณีและข้อผูกพันในการจัดการสารเคมีและของเสียตามที่กำหนดไว้ในแต่ละอนุสัญญา อาทิ การควบคุมกลุ่มสารโพลีคลอริเนอ-ฮาโลเจน ที่ส่งผลต่อการทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน ตามข้อกำหนดของพิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน การขึ้นบัญชีสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistent Organic Pollutants: POPs) ภายใต้อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังได้ผลักดันนโยบายระดับประเทศอื่น ๆ ในการจัดการของเสียอันตรายอย่างถูกวิธีและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการปล่อยมลพิษสารอันตรายจากแหล่งกำเนิด เพื่อให้เกิดระบบการจัดการสารเคมีและของเสียที่สอดคล้องกับบริบทของไทยและความตกลงระหว่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ประเทศไทยได้ลงนามร่วมเป็นภาคีใน (1) อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและการกำจัด เพื่อควบคุมการนำเข้า-ส่งออก และนำผ่านของเสียอันตรายให้เกิดความปลอดภัย ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและมุ่งลดปริมาณสารพิษที่เกิดจากของเสียหรือขยะ (2) อนุสัญญารอตเตอร์ดัมว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสร้างความร่วมมือในการปกป้องสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมจากอันตรายของสารเคมี และส่งเสริมการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม (3) อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน เพื่อคุ้มครองสุขภาพอนามัยของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยการลดและ/หรือเลิกการผลิตการใช้และการปลดปล่อยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (POPs) (4) อนุสัญญามีนามาตะว่าด้วยปรอท มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงเป็นแนวทางหลักในการดำเนินงานเพื่อการจัดการปรอทระหว่างประเทศในระยะยาว ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษทำหน้าที่เป็นหน่วยงานประสานหลักระดับชาติของอนุสัญญาฯ ทั้ง 4 ฉบับ และ (5) พิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน เพื่อควบคุมยับยั้ง รมรงค์ให้ลดการผลิตและการใช้สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน และบรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้นด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ผลจาก

ปริมาณของเสียอันตรายตามแหล่งกำเนิด ระหว่างปี 2559 - 2562 (ล้านตัน)

การลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศทั้ง 5 ฉบับ ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถบรรลุตัวชี้วัด SDG 12.4.1 ที่ส่งเสริมการเข้าร่วมและมุ่งเน้นการดำเนินการตามพันธกรณีและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีบัญญัติภายใต้อนุสัญญาฯ แต่ละฉบับ

ในระหว่างปี 2559 - 2562 กากของเสียอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายที่มีการแจ้งการขนส่งในระบบและนำเข้าสู่ระบบการจัดการกากของเสียอุตสาหกรรมของกรมโรงงานอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดลงจาก 2.8 ล้านตันในปี 2559 เป็น 1.34 ล้านตันในปี 2562 ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กยังขาดความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการปฏิบัติตามกฎหมายและมีภาระค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูงในการส่งของเสียไปกำจัดหรือบำบัด นอกจากนี้ ปริมาณมูลฝอย

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

12

SDG
12.4

บรรลุเรื่องการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดตลอดวงจรชีวิตของสิ่งเหล่านั้น ด้วยวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่ตกลงร่วมกัน และลดการปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกสู่อากาศ น้ำ และดินอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อจะลดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมภายในปี 2563

ติดเชื้อมีแนวโน้มลดลงจาก 55,646 ตันในปี 2559 เป็น 53,173 ตันในปี 2562 ในขณะที่ของเสียอันตรายจากชุมชน ซึ่งรวมซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 0.606 ล้านตันในปี 2559 เป็น 0.648 ล้านตัน ในปี 2562

เมื่อพิจารณาการจัดการของเสียอันตราย พบว่า มีแนวโน้มการจัดการมูลฝอยติดเชื้อมีความถูกต้องดีขึ้น โดยในปี 2562 มูลฝอยติดเชื้อมีร้อยละ 93.02 ได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 88.16 ในปี 2559 อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงมีความท้าทายในการจัดการของเสียติดเชื้อมีจากชุมชน โดยในปี 2562 มีของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพียงร้อยละ 16.13 ซึ่งยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของประเทศที่กำหนดให้มีสัดส่วนของเสียอันตรายชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 - 2564)

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ดำเนินการทบทวนและปรับปรุงแผนจัดการระดับชาติเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสตอกโฮล์มฯ และจัดทำทำเนียบข้อมูลมลพิษที่ตกค้างยาวนาน การดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศร่วมกับชาติอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย และได้ปรับปรุงข้อมูลทำเนียบปรอทและจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติ ด้านการจัดการปรอท นอกจากนี้ ยังได้ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลดและเลิกใช้สารไฮโดรคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (Hydrochlorofluorocarbons: HCFCs) ด้วยการสนับสนุนทางการเงินและเทคนิคผ่านโครงการลดและเลิกใช้สาร HCFCs ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2557-2561) และจัดสรรสิทธิปริมาณการนำเข้าสาร HCFCs และได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการสารเคมีและของเสีย เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

ความท้าทาย

ประเด็นท้าทายสำคัญประกอบไปด้วย การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการจัดการของเสียอันตรายและสารเคมีที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจากภาคการบริโภคและภาคการผลิต ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งในระดับครัวเรือนยังขาดการคัดแยกของเสียอันตรายอย่างถูกวิธี ในขณะที่ยังพบการลักลอบทิ้งของเสียและสารเคมีในภาคการผลิตทำให้ภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่กระบวนการกำจัดและบำบัดที่ต้องได้น้อยลง นอกจากนี้ ยังเผชิญกับข้อจำกัดการใช้ประโยชน์จากเครื่องมือในการวางแผนการลดใช้สารเคมีในภาคการผลิต เนื่องจากการจัดทำข้อมูลทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (Pollution Release and Transfer Registers: PRTR) ที่ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ฐานข้อมูลที่แสดงปริมาณสารเคมีที่เป็นอันตรายหรือมลพิษที่มีการปลดปล่อยออกสู่ตัวกลางสิ่งแวดล้อมยังไม่ครอบคลุม

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งรัดการดำเนินงานตามแนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ 20 ปี ที่จะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการจัดการของเสียอันตรายและสารเคมีให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทั้งการจัดการมลพิษที่ต้นทาง ที่กำหนดให้ภาคการผลิตขับเคลื่อนเศรษฐกิจควบคู่กับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมลพิษต่ำ ตลอดจนเร่งรัดการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมุ่งส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ ลดการใช้ทรัพยากรที่กำจัดยาก ลดการเกิดของเสียและมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลักในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบ PRTR ผ่านกลไกทางกฎหมาย เพื่อนำข้อมูลปริมาณการปล่อยมลพิษไปใช้ในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน

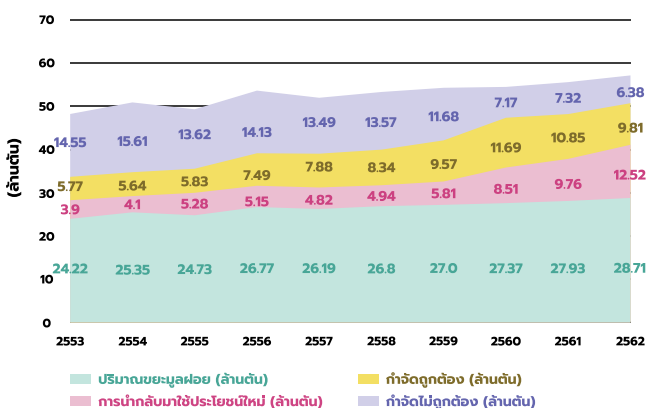
ลดการเกิดของเสียอย่างมีนัยสำคัญด้วยการป้องกัน การลดปริมาณ การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี 2573

ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นบ้านพักอาศัย ร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ ตลาดสด รวมถึงเศษวัสดุก่อสร้าง มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้น พร้อมกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายตัวของชุมชนเมือง ทำให้เกิดความท้าทายในการบริหารจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพ ประกอบกับพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยยังไม่เพียงพอ และการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง ยังไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ดังนั้น ภาครัฐจึงได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีการจัดทำแผนที่นำทางการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย รวมทั้งแผนแม่บทการจัดการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) และยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านการลดและนำของเสียมาใช้ประโยชน์ เพื่อควบคุมปริมาณของเสียที่แหล่งกำเนิดและเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยก ส่งเสริมการนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ การคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่และส่วนที่เหลือนำไปกำจัดโดยวิธีที่ถูกหลักวิชาการ ซึ่งจะช่วยนำไปสู่การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลจากรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562 ระบุว่าในช่วงปี 2553 - 2562 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นจาก 24.22 ล้านตัน ในปี 2553 เป็น 28.71 ล้านตันในปี 2562 และในปี 2562 มีขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดถูกต้องร้อยละ 34.17 ของขยะมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งลดลงจากร้อยละ 35.37 ในปี 2559 อย่างไรก็ตาม มีปริมาณขยะมูลฝอยที่มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 5.81 ล้านตันในปี 2559 (ร้อยละ 21.47 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด) เป็น 12.52 ล้านตันในปี 2562 (ร้อยละ 43.61 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด)

ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น การนำกลับมาใช้ประโยชน์ การกำจัดถูกต้องและไม่ถูกต้อง ปี 2553 - 2562

การดำเนินการที่ผ่านมา

กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินงานตามแผนแม่บท การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ.2559-2564) โดยได้ดำเนินโครงการทำความดี ด้วยหัวใจลดภัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้จัดฝึกอบรม การลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ การจัดทำคู่มือทางวิชาการให้กับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น การฝึกอบรมเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษจาก การจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง และการดำเนิน มาตรการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก ซึ่งได้มีการจัดตั้ง คณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติกเพื่อจัดทำ แผนที่นำทางการจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. 2561-2573 รวมทั้งจัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะ พลาสติกระยะที่ 1 (พ.ศ.2561-2565) ในขณะที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับรองฯ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มการบริหารจัดการขยะผ่าน การจัดสวัสดิการกองทุนธนาคารขยะขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อมได้สนับสนุนการเติมเต็มการเป็นภาคี สมาชิกข้อตกลงพหุภาคี ด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องของเสีย ที่เป็นอันตรายและสารเคมี รวมทั้งเสริมสร้างวินัย และการมีส่วนร่วมของคนในชาติเพื่อมุ่งสู่การจัดการ ขยะและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

ลดการเกิดของเสียอย่างมีนัยสำคัญด้วยการป้องกัน การลดปริมาณ
การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ภายในปี 2573

ความท้าทาย

ปัจจุบันยังพบว่าการจัดระบบการนำขยะมาใช้ใหม่ของ
ไทยไม่สามารถเพิ่มปริมาณการใช้เคลือบในวัสดุอื่น ๆ
นอกเหนือจากวัสดุลูมิเนียมได้ เนื่องจากขยะประเภท
อื่นไม่ได้รับการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง เช่น แก้วที่แตก
เศษอาหารที่ปะปนอยู่ ตลอดจนซากอิเล็กทรอนิกส์ที่ปะปน
อยู่ในกองขยะมูลฝอย เนื่องจากประชาชนยังไม่มีความรู้
และจิตสำนึกที่เพียงพอในการแยกขยะ ในขณะที่
ภาคอุตสาหกรรมยังประสบกับต้นทุนที่ค่อนข้างสูงใน
การติดตั้งระบบเทคโนโลยีสีเขียวเพื่อลดการปลดปล่อย
ของเสียสู่แหล่งธรรมชาติ นอกจากนี้ สถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปี 2563 ส่งผล
ให้เกิดปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะมูลฝอยติดเชื้อ
และขยะที่เกิดจากการใช้เพียงครั้งเดียว ด้วยเหตุผลทาง
สุขอนามัย เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติกหรือภาชนะสำหรับ
ใส่อาหารที่มาพร้อมกับบริการส่งอาหารเดลิเวอรี่

ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งเสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกของประชาชนใน
การแยกขยะ ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้เกิดการแยก
ขยะ โดยเน้นให้มีการทิ้งขยะที่แยกประเภทแล้วใน
แต่ละวันของสัปดาห์บนความร่วมมือกับภาคประชาสังคม
และภาคเอกชนในการขับเคลื่อนเชิงพฤติกรรมอย่าง
มีระบบ และอำนวยความสะดวกในการจัดการขยะ
ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม รวมทั้งควรกำหนดนโยบาย
การลดขยะเป็นศูนย์ (Zero Waste) โดยนำร่องใน
สถานศึกษา และขับเคลื่อนวินัยการแยกขยะ 5Rs โดย
เพิ่มจากหลัก 3Rs คือ การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์แบบเติม
(Refill) และการซ่อมแซมวัสดุเก่ากลับมาใช้ซ้ำ (Repair)
และควรสนับสนุนให้มีการนำกากอุตสาหกรรมหรือวัสดุ
ส่วนเกินกลับมาใช้ใหม่โดยอาจดำเนินการผ่านมาตรการ
เชิงภาษีที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการลงทุนใน
เทคโนโลยีสีเขียวขั้นสูง นอกจากนี้ ยังควรเร่งจัดทำ
ฐานข้อมูลเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้ประกอบการ
สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อลดการใช้วัสดุและเลือกใช้
วัสดุที่เป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และผนวกข้อมูลด้านความยั่งยืนไว้ในรอบการรายงานของบริษัทเหล่านั้น

การพัฒนาองค์กรให้ยั่งยืนถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาภาคธุรกิจ ที่ช่วยวางรากฐานให้องค์กรเติบโตได้ในระยะยาว ซึ่งองค์กรควรให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีนโยบายและแผนธุรกิจภายใต้หลักบรรษัทภิบาลและสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเงินทุนและผลกำไรที่ใช้ในการขยายกิจการ มีผลตอบแทนที่ดีแก่ผู้ถือหุ้น ควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ นักลงทุนในปัจจุบันหันมาให้ความสำคัญกับการลงทุนที่สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น โดยการจัดทำรายงานความยั่งยืนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้บริษัทแสดงถึงความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการต่อต้านการทุจริต อาชีวอนามัยและความปลอดภัย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนไทยเปิดเผยข้อมูลและจัดทำรายงานความยั่งยืนที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลตามแนวทางการรายงานความยั่งยืนของ Global Reporting Initiative (GRI)

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ในระหว่างที่ผ่านมาสำนักงาน ก.ล.ต. ได้สนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียนไทยเปิดเผยข้อมูลและจัดทำรายงานความยั่งยืนตามความสมัครใจ โดยข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2563 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีรายงานหัวข้อการดำเนินงานด้านความยั่งยืน 146 บริษัทจาก 725 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 20.14 ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี 2565 เป็นต้นไป สำนักงาน ก.ล.ต. ได้กำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องจัดทำรายงานตามแบบ 56-1 One Report โดยให้เปิดเผยข้อมูลที่ครอบคลุมมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) ซึ่งรวมถึงข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเคารพสิทธิมนุษยชน และการมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพซึ่งจะเริ่มใช้บังคับกับรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2564

นอกจากนี้ ในปี 2562 ยังมีบริษัทจดทะเบียนที่จัดทำรายงานวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืน ครอบคลุมมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล ตามกรอบการรายงานของ GRI จำนวน 98 บริษัท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14 ซึ่งมีแนวโน้มดีขึ้นจากร้อยละ 13 และร้อยละ 11 ในปี 2561 และปี 2560 ตามลำดับ

ประเด็นสำคัญด้านความยั่งยืนที่เป็นพื้นฐาน

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สนับสนุนให้บริษัท โดยเฉพาะบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่
รับแนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ และผนวกข้อมูลด้านความยั่งยืนไว้
ในรอบการรายงานของบริษัทเหล่านั้น

การดำเนินการที่ผ่านมา

สำนักงาน ก.ล.ต. ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สำนักงาน คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2562-2564 โดยมียุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างโอกาส ในระดมทุนอย่างมีคุณภาพเพื่อให้ตลาดทุนเติบโตอย่าง ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนนำหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance Code: CG Code) ไปปรับใช้เพื่อ สร้างคุณค่าแก่กิจการอย่างยั่งยืนและยกระดับกิจการ ในตลาดทุนสู่ความยั่งยืนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพ การรายงานความยั่งยืนสำหรับบริษัทจดทะเบียน โดยอยู่ระหว่างดำเนินโครงการ “One Report” ร่วมกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่ออำนวยความสะดวกแก่บริษัทจดทะเบียนในการลดความซ้ำซ้อน ของแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) ที่มีสาระสำคัญ ใกล้เคียงกันให้เหลือเพียงแบบเดียว โดยมี แผนการสื่อสารและเตรียมความพร้อมบริษัทจดทะเบียน ให้สามารถรายงานข้อมูลได้ถูกต้องตาม เกณฑ์ใหม่ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในปี 2565 นอกจากนี้ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติอย่างยั่งยืนของบริษัทอย่างต่อเนื่อง สำนักงาน ก.ล.ต. ได้ริเริ่มโครงการเพื่อ ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืน (Sustainability in Practice) อาทิ โครงการ Kick Start Your SD Journey สำหรับให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดแก่กลุ่ม บริษัทจดทะเบียนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ความท้าทาย

แนวความคิดเรื่องความยั่งยืนยังคงจำกัดอยู่ในเฉพาะ กลุ่มคนของบริษัท โดยเฉพาะผู้บริหารและคณะกรรมการ บริหาร ซึ่งถ้าหากไม่มีการผลักดันจากผู้นำขององค์กร อาจกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการนำไปปฏิบัติให้ เกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ หลายบริษัทยังมองเรื่อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแยกออกจากการดำเนิน งานหลักของบริษัท อาจมิได้ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ แผนยุทธศาสตร์ของบริษัทและการรายงานผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจกรรม ส่วนใหญ่ที่ผ่านมาเน้นเฉพาะการจัดทำโครงการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมระยะสั้น นอกจากนี้ ศักยภาพในการนำ แนวปฏิบัติที่ยั่งยืนไปใช้ของบริษัทขนาดกลางและขนาด ย่อมของไทย โดยเฉพาะในภาคบริการ ยังเป็นความท้าทาย สำคัญในการขยายเครือข่ายของบริษัทที่ยั่งยืน เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านองค์ความรู้และแนวปฏิบัติ สำคัญ เทคโนโลยี รวมทั้งเงินทุน

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐควรส่งเสริมรูปแบบการทำธุรกิจที่ยั่งยืนให้กลายเป็น แนวปฏิบัติหลักของธุรกิจทุกขนาด ผ่านการกระจาย องค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการขับเคลื่อน ความยั่งยืนในห่วงโซ่อุปทาน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้านการจัดการความยั่งยืนที่ประสบความสำเร็จของ ธุรกิจแต่ละขนาด การพัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางภาษีหรือการสนับสนุนทางการเงินเพื่อ สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการบริษัทขนาดกลางและ เล็กสามารถนำหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติ ได้อย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ ในระดับบริษัทควร จัดลำดับการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพด้านแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนจาก ระดับนโยบายสู่การปฏิบัติจริง ตลอดจนการสนับสนุน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบ ธรรมภิบาลปรับปรุงการรายงานความยั่งยืนให้สามารถ สะท้อนมุมมองที่หลากหลาย โปร่งใสและครบถ้วน ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน

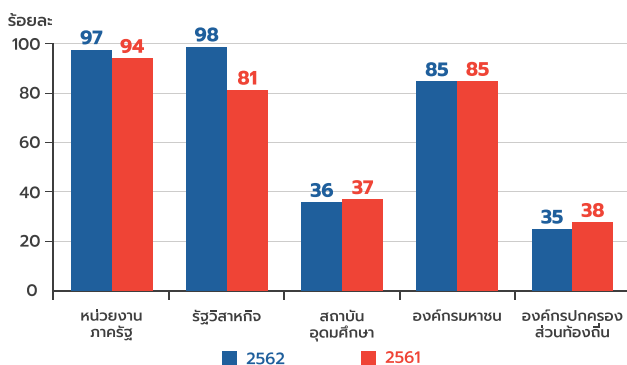
ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่ยั่งยืน ตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกส่งเสริมและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ที่ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและช่วยลดการสร้างมลพิษตลอดวัฏจักรชีวิตให้เหลือน้อยที่สุด รวมถึงการมีแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งครอบคลุมทั้งหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของภาครัฐ และองค์กรมหาชน และจะขยายผลไปยังภาคเอกชนและประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิต สนับสนุนให้เกิดการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นในอนาคต

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้กำหนดเป้าหมายให้เพิ่มหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายใต้การกำกับของรัฐเข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 100 กล่าวคือ หน่วยงานภาครัฐทั้งหมดจะต้องมีรายการการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว แม้ว่าในปี 2562 ประเทศไทยยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่หน่วยงานมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างฯ เพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2562 มีหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจเข้าร่วมโครงการฯ มากถึงร้อยละ 97 และร้อยละ 98 ตามลำดับ

ร้อยละของหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้าง สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐได้ออกพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เพื่อส่งเสริมการคัดเลือกข้อเสนอการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงพัสดุที่อนุรักษ์พลังงานหรือสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้มีการดำเนินการที่คล่องตัวมากขึ้นและสอดคล้องกับแนวปฏิบัตินานาชาติ รวมถึงการผลักดันกฎกระทรวงเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ภายในประเทศ และส่งเสริมการใช้พัสดุที่ผลิตภายในประเทศและพัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สอดรับกับกรอบนโยบาย BCG Economy

นอกจากนี้ ยังได้มีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวกเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของความยั่งยืน โดยได้สร้างมาตรฐานและรับรองคุณภาพในระบบโรงแรมสีเขียว (Green Hotel) แก่ผู้ประกอบการโรงงานระดับท้องถิ่น อาทิ โครงการพัฒนาผู้ประกอบการโรงแรมในการเข้าสู่มาตรฐานโรงแรมสีเขียวในระดับจังหวัด และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ลดคาร์บอน รวมทั้งการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลบัญชีผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อบริการภาคเอกชน

นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษได้ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการสนับสนุนมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สร้างมาตรฐานและออกฉลากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างที่ยั่งยืนสำหรับองค์กรและประชาชน โดยในการดำเนินการของภาคเอกชนนั้น

ส่งเสริมแนวปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐที่ยั่งยืน ตามนโยบายและการให้ลำดับความสำคัญของประเทศ

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้จัดทำระบบการรับรองโรงงานอุตสาหกรรมเชิงนิเวศรายการสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการดำเนินการสร้างนิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ความท้าทาย

การส่งเสริมหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของรัฐให้เข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรยังไม่เอื้อให้พิจารณาสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากราคาสินค้าที่ค่อนข้างสูงจากวัตถุดิบที่มีความจำเพาะเจาะจง หรือใช้เครื่องมืออุปกรณ์มากกว่าการดำเนินงานทั่วไป จึงส่งผลกระทบต่อตัดสินใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ต้องดำเนินการตามระเบียบของภาครัฐ รวมถึงข้อจำกัดของนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมให้นำระบบจัดซื้อจัดจ้างสินค้าสีเขียวเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งมีเพียงธุรกิจขนาดใหญ่ที่สามารถขับเคลื่อนการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ควรปรับปรุงระเบียบที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมากขึ้น ซึ่งจะทำให้โครงการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวของประเทศไทยประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังควรส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลบัญชีผลิตภัณฑ์ บัญชีผู้ประกอบการ และเผยแพร่ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงพัฒนาระบบรับรองฉลากสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มประเภทและจำนวนสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลักดันการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างที่ยั่งยืน เพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนทุกระดับเข้าร่วมโครงการมากยิ่งขึ้น

สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีความตระหนัก
ถึงการพัฒนายั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี 2573

การปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมนั้น จำเป็นต้องปลูกฝังแนวคิดด้านการพัฒนายั่งยืนตั้งแต่ในวัยเด็ก ซึ่งการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการกิจดังกล่าว ผ่านการกำหนดนโยบายและหลักสูตรการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้ที่เอื้อต่อการสร้างและปรับพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนาการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา มีการประเมินด้านความตระหนักและแนวทางการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ระยะยาวอย่างเป็นระบบ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน เท่าเทียมและทั่วถึง บนหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนเพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนอกจากทักษะด้านการอ่านออกเขียนได้และคิดเลขเป็น (Reading, Writing, Arithmetic) ยังครอบคลุมทักษะด้านอื่น ๆ อาทิ ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศนียภาพ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการเป็นพลเมืองโลก

ในด้านหลักสูตร ได้มีการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาแกนกลางกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ได้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตรศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้กับกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในระบบโรงเรียนในรายวิชาบังคับใน 5 สาระการเรียนรู้ ได้แก่ สาระทักษะการเรียนรู้ สาระความรู้พื้นฐาน สาระการประกอบอาชีพ สาระทักษะการดำเนินชีวิต และสาระการพัฒนาสังคม ซึ่งในเรื่องความเป็นพลเมืองและการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จะเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสาระการพัฒนาสังคมรายวิชาสังคมศึกษา รายวิชาศาสนาและหน้าที่พลเมือง และรายวิชาการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม

สร้างหลักประกันว่าประชาชนในทุกแห่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีความตระหนัก
ถึงการพัฒนายั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ภายในปี 2573

การดำเนินการที่ผ่านมา

ภาครัฐร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ร่วมกันเสริมสร้าง
การตระหนักรู้และปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนา
องค์ความรู้หลักสูตรและกิจกรรมต้นแบบและสื่อการ
เรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกและ
การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ โรงเรียน
สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนหรืออีโคสคูล
(Eco-School) ที่สนับสนุนแนวคิดการจัดการศึกษา
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเน้นการพัฒนาโรงเรียน
ทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับนโยบายของโรงเรียน การจัด
กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับท้องถิ่น การจัดการ
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และการประสาน
ความร่วมมือกับชุมชนและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
โดยในปัจจุบันมีจำนวนโรงเรียนอีโคสคูลทั้งสิ้น
189 โรงเรียนครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ แบ่งเป็น
ระดับประถมศึกษา 135 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา
54 โรงเรียน นอกจากนี้ ยังได้มีการสนับสนุนกิจกรรม
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในมหาวิทยาลัย โรงเรียน และเครือข่ายเยาวชน
 อาทิ การพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยสีเขียว (Green
University) การฝึกอบรมลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ ภาครัฐได้สนับสนุนการสร้างเครือข่ายอาสา
สมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
หมู่บ้าน (ทสม.) อย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
นอกห้องเรียนและการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
พื้นที่ อาทิ การจัดการขยะมูลฝอย การพิทักษ์และ
ฟื้นฟูป่าไม้ การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ โดยใน
ปัจจุบันมี ทสม. ทั่วประเทศ 254,368 คน

ความท้าทาย

การดำเนินงานเพื่อสร้างความตระหนักรู้เรื่อง
การพัฒนาที่ยั่งยืนส่วนใหญ่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในภาครัฐ
เป็นหลัก นอกจากนี้ การกระจุกตัวของบุคลากรทาง
การศึกษาและองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนเฉพาะ
ในสถานศึกษาบางแห่ง ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำใน
การเข้าถึงข้อมูลและการรับรู้ข่าวสารด้านการพัฒนาที่
ยั่งยืนของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ทั้งนี้ การจัดทำมี
การศึกษาด้านพลเมืองโลกและการพัฒนาที่ยั่งยืน
ไม่อาจรับประกันว่าจะมีการนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปปฏิบัติ
ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะ

ควรเน้นการสร้างความตระหนักรู้เรื่องการพัฒนา
ที่ยั่งยืนและความเป็นพลเมืองโลก ผ่านรูปแบบสื่อ
ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย อาทิ การจัดเวทีถ่ายทอด
ความรู้ผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ สื่อดิจิทัลและสื่อ
สังคมออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ
ออนไลน์ที่รองรับผู้เรียนจำนวนมาก (Massive Open
Online Courses: MOOC) รวมทั้งควรมีการพัฒนา
ศักยภาพของบุคลากรหลักสูตรการเรียนการสอนด้าน
การพัฒนาที่ยั่งยืนและมีการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม
ตลอดจนบูรณาการการดำเนินงานของภาคส่วนที่
เกี่ยวข้อง อาทิ การจับคู่บริษัทกับสถาบันการศึกษาและ
ประชาสังคมในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน
การสร้างจิตสำนึกและความรู้ในการผลิตและการบริโภค
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมการลด
ละ เลิกสร้างขยะด้วยตัวเรา เป็นต้น

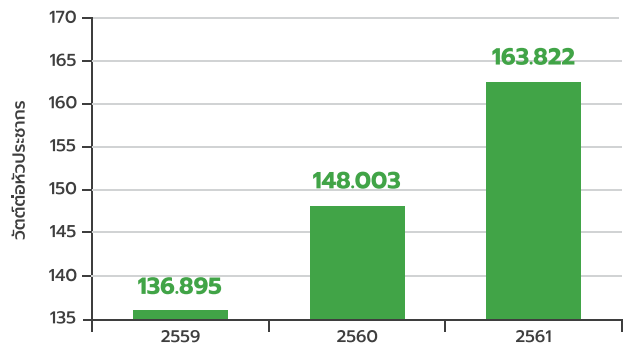

**สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่ง
ของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อน
ไปสู่แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น**

การขับเคลื่อนแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการบริโภคไปสู่กระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน ลดมลพิษและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ด้วยการยกระดับศักยภาพการผลิต พัฒนารูปแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ ตลอดจนช่วยกระตุ้นและสร้างความตระหนักของผู้บริโภคไปสู่พฤติกรรมบริโภคที่ยั่งยืน ทั้งนี้ หนึ่งในแนวทางการเสริมความแข็งแกร่งของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน สามารถทำได้ผ่านการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียนที่ผลิตได้ภายในประเทศเพิ่มขึ้น ส่งเสริมการวิจัยพัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านพลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มผลผลิตการผลิตและลดต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ข้อมูลจาก UN Global SDG Database ระบุว่าสัดส่วนกำลังผลิตติดตั้งของการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน ต่อหัวประชากรของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2561 มีกำลังผลิตติดตั้งฯ อยู่ที่ 163.822 วัตต์ ต่อคนเพิ่มขึ้นจากปี 2560 และปี 2559 ที่มีกำลังผลิตติดตั้งฯ อยู่ที่ 148.003 วัตต์ ต่อคน และ 136.895 วัตต์ต่อคน ตามลำดับ ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการเข้าถึงบริการพลังงานสะอาดที่ดีขึ้นของประเทศไทย

ในมิติความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้ร่วมดำเนินการตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยความร่วมมือด้านพลังงานอาเซียน (ASEAN Plan of Action for Energy Cooperation (APAEC) 2016 - 2025) ซึ่งประกอบไปด้วย 7 สาขาความร่วมมือ ครอบคลุมด้านความมั่นคงทางพลังงาน การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการอนุรักษ์พลังงาน และพลังงานหมุนเวียน โดยกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการลดความเข้มข้นการใช้พลังงานในภาคการก่อสร้างการขนส่งและอุตสาหกรรมลงร้อยละ 32 (จากค่าปี 2548) ภายในปี 2568 และเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนให้ได้ร้อยละ 35 เทียบกับปริมาณกำลังการผลิตติดตั้งของโรงไฟฟ้าทั้งหมด ภายในปี 2025 ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยสมาชิกอาเซียนดำเนินการได้เพียงร้อยละ 27.1 โดยประเทศไทยมีกำลังการผลิตติดตั้งจากพลังงานทดแทน

**กำลังผลิตติดตั้งของการผลิตไฟฟ้า
จากพลังงานหมุนเวียนต่อประชากร ปี 2559 - 2561**

ที่มา: UN Global SDG Database

ในปี 2563 อยู่ที่ 11,890 เมกะวัตต์ หรือคิดเป็นร้อยละ 18 ของกำลังการผลิตติดตั้งไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนของอาเซียน

สนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาในการเสริมความแข็งแกร่ง
ของขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อน
ไปสู่แบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น

การดำเนินการที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการ Renewable Energy Technologies in Cities and Urban Planning for Renewable Energy Applications in Thailand ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานร่วมกับสมาชิกทบวงการพลังงานหมุนเวียนระหว่างประเทศ (International Renewable Energy Agency: IRENA) เพื่อขอคำแนะนำด้านเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนในการออกแบบเมือง นอกจากนี้ ยังได้ผลักดันการผลิตพลังงานหมุนเวียนเพื่อผลิตไฟฟ้า โดยพัฒนาเครื่องกำเนิดไฟฟ้าของกังหันลมผลิตไฟฟ้าขนาดเล็ก การเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี และการผลิตของอุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวมวลและโรงไฟฟ้าพลังน้ำชุมชน

นอกจากนี้ กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาที่สำคัญ การนำพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลมไปใช้ประโยชน์ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานด้วยระบบ Internet of Things (IoT) และการพัฒนาเทคโนโลยีการกักเก็บพลังงานและเซลล์เชื้อเพลิง (Energy Storage & Fuel Cell) ระบบสมาร์ตกริดและไมโครกริด

ความท้าทาย

การเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อการผลิตไฟฟ้าที่สูงขึ้นยังเป็นความท้าทายสำคัญเชิงนโยบายของภาครัฐ เนื่องจากแผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย พ.ศ. 2561 - 2580 (Thailand Power Development Plan 2018: PDP2018) ได้กำหนดให้มีการขยายสัดส่วนของกำลังการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิล โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติเป็นร้อยละ 58 ภายในปี 2580 เมื่อเปรียบเทียบกับแผน PDP2015 ซึ่งกำหนดไว้เพียงร้อยละ 37 ภายในปี 2579 แต่ยังคงสัดส่วนของพลังงานหมุนเวียนไว้เท่าเดิมที่ร้อยละ 20 ทั้งนี้ ยังมีอุปสรรคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้

พลังงานหมุนเวียนเพื่อผลิตไฟฟ้า อาทิ การขออนุญาตผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่มีความซับซ้อน การเข้าถึงเทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนที่ยังมีต้นทุนสูง ตลอดจนข้อจำกัดด้านเสถียรภาพของไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนที่ผลิตได้จากวัตถุดิบต่าง ๆ ภายในประเทศ

นอกจากนี้ งบการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของรัฐบาลทางด้านพลังงานในไทยยังคงค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับวงเงินที่กำหนดให้รัฐบาลมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยร้อยละ 3 ของกำไรสุทธิในแต่ละปี ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2556 อีกทั้งการลงทุนส่วนใหญ่ไม่สามารถต่อยอดหรือพัฒนางานวิจัยไปสู่การสร้างนวัตกรรมเพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่องค์กรได้สำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาควิชาการทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อศึกษาวิจัยพัฒนา และแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านพลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และควรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและเทคโนโลยีพลังงานสะอาด ควบคู่ไปกับการวางแผนและพัฒนารูปแบบใหม่ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร โดยมุ่งเน้นการนำผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมและเชิงพาณิชย์ และลดการนำเข้าเทคโนโลยีและอุปกรณ์จากต่างประเทศ

นอกจากนี้ ยังควรพัฒนาระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะระบบสายส่งไฟฟ้าให้เชื่อมโยงกันมากขึ้นแต่ละพื้นที่ รวมทั้งประสิทธิภาพของระบบกักเก็บพลังงาน ตลอดจนปรับปรุงนโยบายรับซื้อไฟฟ้าให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริง และผลักดันการแก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบ และกระบวนการออกใบอนุญาตการดำเนินธุรกิจด้านพลังงานหมุนเวียนให้รวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อติดตามผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่มีการสร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

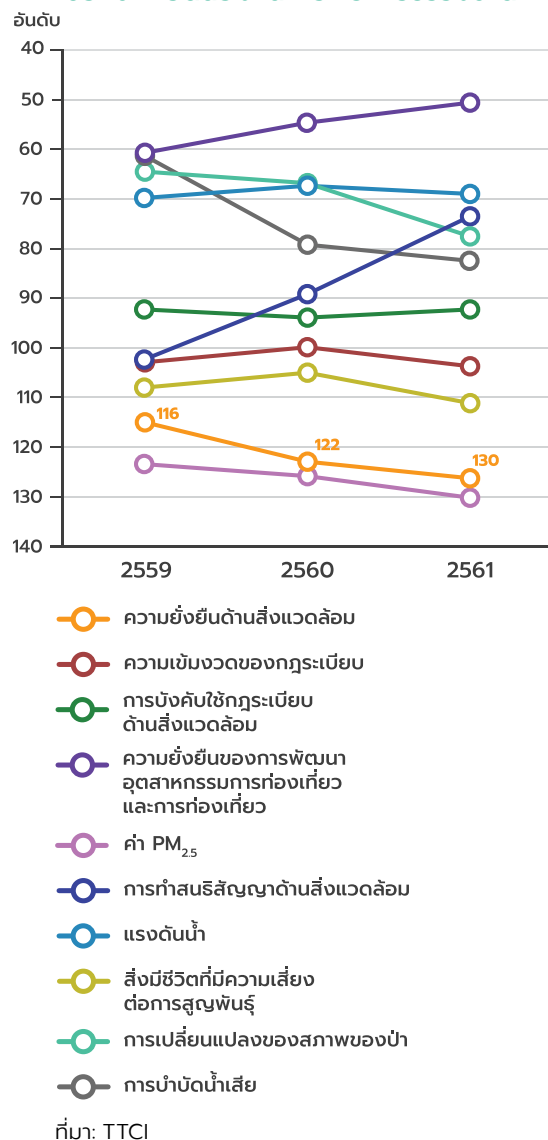
ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อเกินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ชุมชนจะได้รับผลกระทบในทางลบมากกว่าผลประโยชน์ ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมีการปรับรูปแบบให้มีความยั่งยืน ซึ่งนอกจากการสร้างรายได้ให้กับชุมชนแล้วยังสามารถสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน สร้างความตระหนักถึงการอนุรักษ์และการปกป้องสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องพัฒนาเครื่องมือทางการบัญชีเพื่อติดตามผลกระทบในมิติทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้สนับสนุนการจัดทำนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

ดัชนีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว (Travel & Tourism Competitiveness Index: TTCI) ซึ่งจัดทำโดย World Economic Forum สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 ได้รับการจัดอันดับอยู่ที่ 31 ของโลก จาก 140 ประเทศทั่วโลก ปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ 34 ในปี 2560 และอันดับที่ 35 ในปี 2558 อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยด้านความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 130 ในปี 2562 ซึ่งห่างจากค่าเป้าหมายในแผนแม่บทประเด็นการท่องเที่ยว ที่กำหนดไว้ที่อันดับที่ 110 ภายในปี 2565 อีกทั้งยังมีการปรับตัวลดลงของอันดับในด้านกำบาดน้ำเสีย การเปลี่ยนแปลงของสภาพป่า และค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM_{2.5}) ทั้งนี้ องค์ประกอบย่อยด้านทรัพยากรทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจของไทยปรับตัวดีขึ้น โดยอยู่อันดับที่ 35 ในปี 2562 ดีขึ้นจากอันดับที่ 37 ในปี 2560

นอกจากนี้ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยังได้เริ่มการศึกษาแนวทางการจัดทำบัญชีต้นทุนด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม (System of Environmental-Economic Accounting: SEEA) ร่วมกับบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account) ซึ่งจะเป็นการประเมินการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามกรอบแนวทางของ World Tourism Organization (UNWTO) เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรน้ำ พลังงาน การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการสร้างขยะ

อันดับขีดความสามารถด้านความยั่งยืน ของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

พัฒนาและดำเนินการใช้เครื่องมือเพื่อติดตามผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืน
ต่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่มีการสร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรม
และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

การดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำยุทธศาสตร์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา การท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ซึ่งมุ่งพัฒนา การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และส่งเสริม ให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงพื้นที่มากขึ้น และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช มีการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเพื่อนำผลการตรวจ ประเมินดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมทั้งได้ดำเนินโครงการประกวด อุทยานแห่งชาติสีเขียว (Green National Parks) ร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนา อุทยานแห่งชาติให้มีมาตรฐานในระดับสากล นอกจากนี้ ยังได้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน การด้านการพัฒนาสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์ และวัฒนธรรม อาทิ องค์การบริหารการพัฒนา พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและ สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตลอดจน การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย กับชุมชนเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการ OTOP ให้ได้ มาตรฐานในระดับสากลอีกด้วย

ความท้าทาย

การบังคับใช้กฎหมายเพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมยังไม่เข้มงวดมากพอ โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักที่มี จำนวนนักท่องเที่ยวเกินความสามารถในการรองรับ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองเพื่อลดความแออัด ของนักท่องเที่ยวยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านการขนส่ง สาธารณะและโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้ การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมยังขาดความชัดเจน ในรูปแบบและยังมีข้อจำกัดในการจัดเก็บและรวบรวม ข้อมูล ส่งผลให้การจัดทำนโยบายส่งเสริมและ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีความชัดเจน ตลอดจนข้อจำกัดในการบูรณาการข้อมูลระหว่าง หน่วยงานและการจัดเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ ส่งผลให้ยังไม่สามารถจัดทำบัญชี TSA-SEEA ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังผ่านการเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริม การศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนำไปประกอบการออกแบบ นโยบายและแผนการท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน สนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ สร้างการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคมในรูปแบบ Ecotourism Startups หรือกิจการเพื่อสังคม นอกจากนี้ เน้นการบริหาร จัดการฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และ วัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อกำหนดแนวทาง การพัฒนานโยบายและมาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควร บูรณาการการทำงานร่วมกันตั้งแต่การเชื่อมโยง การท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ไปจนถึงการสร้างมูลค่า เพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งเร่งรัดให้มี การจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยวที่รวม ต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดทำ นโยบายท่องเที่ยวที่คำนึงถึงต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นระบบในระยะต่อไป

ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลือง มีความเหมาะสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาดโดยให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการปรับโครงสร้างภาษีและยกเลิกการอุดหนุนที่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ เหล่านั้น เพื่อสะท้อนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงอย่างเต็มที่ถึงความจำเป็น และเงื่อนไขเฉพาะของประเทศกำลังพัฒนาและลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนา ของประเทศเหล่านั้นในด้านการคุ้มครองคนยากจนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

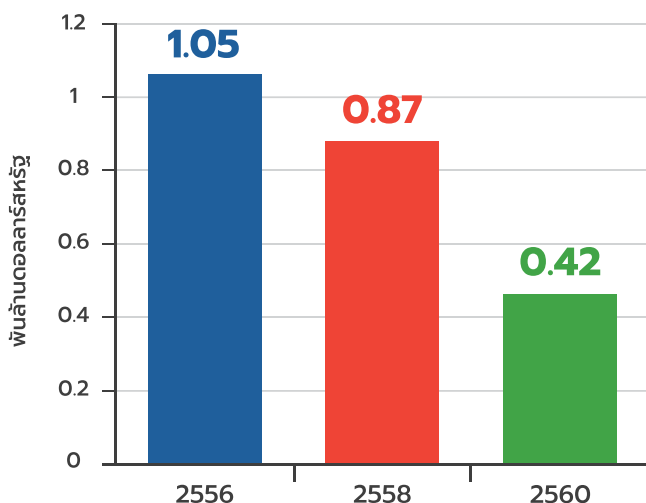
การใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิลมีส่วนสำคัญต่อการเติบโตและการพัฒนาโดยรวมของไทย ภาครัฐจึงมีการให้เงินอุดหนุนเชื้อเพลิง ทั้งในภาคการขนส่ง คริวเรือน และการผลิตไฟฟ้า เพื่อสนับสนุนการยกระดับสถานะทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม การอุดหนุนดังกล่าวถือเป็นภาระทางการเงินต่อภาครัฐและเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งยังมีส่วนในการกระตุ้นการบริโภคพลังงานที่มากเกินไป ส่งผลต่อผลิตภาพของเศรษฐกิจโดยรวม และยังก่อให้เกิดการปล่อยมลพิษและก๊าซเรือนกระจกมากขึ้น จึงมีความพยายามสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเชื้อเพลิงชีวภาพ และการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เพื่อช่วยลดภาระการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลและบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมายย่อย

เมื่อพิจารณาจากเงินอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลของประเทศไทย โดยอ้างอิงจาก UN Global SDG Database พบว่าค่าใช้จ่ายในด้านดังกล่าวลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 เงินอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลอยู่ที่ 0.42 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจาก 1.05 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และ 0.87 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2558 และ ในปี 2560 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสัดส่วนของเงินอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลต่อ GDP โดยลดลงจากร้อยละ 0.27 ในปี 2556 เป็น 0.09 ในปี 2560 ซึ่งแนวโน้มที่ลดลงสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายและมาตรการที่เป็นผลในการลดการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลของไทย

เงินอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลของประเทศไทย

หน่วย: ดอลลาร์ สหรัฐ

ที่มา: UN Global SDG Database

การดำเนินการที่ผ่านมา

หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนการลดการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิล ที่เป็นสาเหตุสำคัญของมลพิษและก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนภายในประเทศให้เพิ่มสูงขึ้น โดยในช่วงปี 2562 - 2563 ภาครัฐได้สนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและการลดก๊าซเรือนกระจกที่เหมาะสมของประเทศในอุตสาหกรรมเครื่องทำความเย็นซึ่งเป็นการร่วมมือของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมนี (GIZ) และโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานทางเลือกรวมถึงการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก อาทิ โครงการศึกษาทบทวนบัญชีความแตกต่างรายจ่ายปลั๊กน้ำมันเชื้อเพลิงและก๊าซ LPG ตลอดจนการปรับโครงสร้างภาษีเพื่อช่วยสร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีและทำให้กลไกตลาดสามารถทำงานได้อย่างสมบูรณ์ โดยกระทรวงการคลังได้ดำเนินการปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตรถยนต์ที่จัดเก็บภาษีตามปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) ที่จะช่วยลดการปล่อย CO₂ ส่งเสริมการใช้รถยนต์ประหยัดพลังงานและยานยนต์ไฟฟ้า

สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิต และการบริโภคที่ยั่งยืน

12

SDG
12.c

ทำให้การอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพและนำไปสู่การบริโภคที่สิ้นเปลือง มีความเหมาะสมผล โดยกำจัดการบิดเบือนทางการตลาดโดยให้สอดคล้องกับสถานะแวดล้อมของประเทศ รวมถึงการปรับโครงสร้างภาษีและยกเลิกการอุดหนุนที่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ เหล่านั้น เพื่อสะท้อนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงอย่างเต็มที่ถึงความจำเป็น และเงื่อนไขเฉพาะของประเทศกำลังพัฒนาและลดผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อการพัฒนา ของประเทศเหล่านั้นในด้านการคุ้มครองคนยากจนและชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

ความท้าทาย

ในระยะแรก การปรับลดการอุดหนุนพลังงานเชื้อเพลิง ที่จำเป็น อาทิ แก๊สหุงต้ม และน้ำมันดีเซล เพื่อให้สามารถ สะท้อนราคาที่แท้จริงของตลาดมากยิ่งขึ้นอาจส่ง ผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะ ผู้ที่มีรายได้น้อย ในขณะที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้พลังงานของประชาชน คริวเรือน องค์กร และ ภาคอุตสาหกรรมและคมนาคม ถือเป็นความท้าทาย สำคัญในระยะยาว เนื่องจากต้องอาศัยการบูรณาการ การขับเคลื่อนมาตรการในมิติต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ตลอดจนข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใน การพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมพลังงาน ทางเลือกในไทย ซึ่งมีต้นทุนสูงและยังต้องพึ่งพา องค์ความรู้และแนวปฏิบัติจากต่างประเทศเป็นหลัก รวมทั้งข้อจำกัดในเชิงภูมิศาสตร์ของประเทศซึ่งมี ศักยภาพในการรองรับการผลิตพลังงานหมุนเวียนที่ แตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการวางแผนการผลิตการอุดหนุนเชื้อเพลิง ฟอสซิลอย่างรอบคอบ เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ สามารถ ปรับตัวต่อราคาพลังงานจะสะท้อนต้นทุนที่แท้จริง ในอนาคต โดยควรคงมาตรการอุดหนุนที่เฉพาะเจาะจง กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยเท่าที่จำเป็น ในระยะยาว ควรเน้นส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนอย่าง จริงจังเพื่อทดแทนพลังงานฟอสซิล ผ่านการส่งเสริม ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการผลิต และการใช้พลังงาน ทดแทนอย่างกว้างขวาง การปรับมาตรการจูงใจ สำหรับการลงทุนจากภาคเอกชนให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ การแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่ยัง ไม่เอื้อต่อการพัฒนาพลังงานทดแทน การปรับปรุง ระบบโครงสร้างพื้นฐาน การประชาสัมพันธ์และสร้าง ความรู้ความเข้าใจต่อประชาชน ตลอดจนการส่งเสริม ให้งานวิจัยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอุตสาหกรรม พลังงานทดแทนแบบครบวงจร

